

The background of the slide is a photograph of a large conference room. Several people are seated at long tables, working on laptops. There are large windows in the background, and a Benelux banner is visible. The image has a blue overlay.

BENELUX CONFÉRENTIE AIR / HEALTH

BRUSSEL 23.03.2022

IN SAMENWERKING MET

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Alain de Muyser
*Secretaris-generaal van
 de Benelux Unie*

Carole Dieschbourg
*Minister van Milieubeheer, Klimaat en
 Duurzame Ontwikkeling Luxemburg*

Maria Neira
*Directeur departement Volks-
 gezondheid en Milieu, WHO*

François Wakenhut
*Adjunct-directeur-generaal van DG
 Milieu van de Europese Commissie*

Opening en keynotes

De Benelux-conferentie AIR-HEALTH werd geopend door Alain de Muyser, secretaris-generaal van de Benelux Unie. Hij benadrukte dat schone lucht het kostbaarste goed is waar we over beschikken en dat luchtverontreiniging niet stopt bij de grens. Luchtverontreiniging heeft grote gevolgen voor de gezondheid en het welzijn van burgers, en daarnaast ook voor ons klimaat en de biodiversiteit. Daarom moet luchtkwaliteit een constante prioriteit zijn van de Benelux. Secretaris-generaal de Muyser wees erop dat de Benelux-samenwerking moet worden versterkt en verbeterd, en dat de Benelux-landen ernaar moeten streven om op EU-niveau een voortrekkersrol te vervullen op het gebied van luchtkwaliteit.

Aangezien Luxemburg dit jaar het voorzitterschap van de Benelux bekleedt, heeft de Luxemburgse minister van Milieubeheer, Klimaat en Duurzame Ontwikkeling, Carole Dieschbourg, ook enkele inspirerende openingsopmerkingen gemaakt. Zij verklaarde dat de luchtkwaliteit de afgelopen tien jaar weliswaar is verbeterd, maar dat verdere gezamenlijke inspanningen op dit gebied nodig zijn om aan de nieuwe richtsnoeren van de WHO te voldoen. Internationale samenwerking is hierbij een van de sleutelbegrippen en de politieke verklaring die eind 2021 door alle Benelux-partners werd ondertekend, dient als een eerste stap naar intensievere samenwerking.

Dr. Maria Neira, directeur van het departement Volksgezondheid en Milieu van de Wereldgezondheidsorganisatie, legde in haar keynotespeech de nadruk op de ernstige gezondheidseffecten van luchtverontreiniging. Zij verklaarde dat we al een vaccin tegen luchtvervuiling hebben: menselijke intelligentie. Gezond verstand in combinatie met alle technische, economische en sociale kennis moet uiteindelijk leiden tot een situatie waarin luchtverontreiniging niet langer een negatieve invloed heeft op de gezondheid.

De WHO is ambitieus geweest bij het opstellen van de nieuwe richtsnoeren voor luchtkwaliteit, maar de ambitie kan nooit hoog genoeg zijn wanneer het om gezondheid gaat.

Uiteindelijk is de belangrijkste vraag ‘to pollute or not to pollute?’, waarop er volgens Dr. Neira maar één antwoord kan zijn. Het terugdringen van de luchtverontreiniging is goed voor de volksgezondheid, het milieu en de economie, en iedereen moet zich ervan bewust zijn dat het dringend noodzakelijk is de luchtkwaliteit te verbeteren.

Zij voegde eraan toe dat de communicatie om mensen bewust te maken van de negatieve gevolgen van luchtverontreiniging – om redenen van doeltreffendheid – waarschijnlijk meer zou kunnen worden gericht op de gezondheid tijdens het leven van mensen in plaats van op statistieken over het aantal vroegtijdige sterfgevallen of de verminderde levensverwachting.

De tweede keynotespreker, adjunct-directeur-generaal van DG Milieu van de Europese Commissie François Wakenhut, richtte zich op de herziening van de Europese richtlijn inzake de luchtkwaliteit. De Commissie had bepaalde tekortkomingen vastgesteld bij de aanpak van problemen rond luchtverontreiniging. Aan de hand van deze tekortkomingen zal de komende herziening van de richtlijn zich toespitsen op een betere afstemming van de EU-normen inzake luchtkwaliteit op wetenschappelijke kennis, een verbetering van het wetgevend kader inzake luchtkwaliteit en een versterking van monitoring, modellering en planning. De heer Wakenhut benadrukte dat Europa zich moet inzetten voor schone lucht en dat het belangrijk is dit te koppelen aan andere belangrijke uitdagingen waarvoor we staan, zoals klimaatverandering, de energietransitie en het terugdringen van stikstofdepositie om de biodiversiteit te beschermen. In het licht hiervan verwacht hij dat het voorstel constructief zal worden ontvangen wanneer het in de tweede helft van dit jaar wordt uitgebracht. Tegen deze achtergrond was hij ook zeer ingenomen met het initiatief van de Benelux-conferentie AIR-HEALTH en de uitnodiging om daaraan deel te nemen.

Paneldiscussie

Als aftrap voor de paneldiscussie gaf Rob Maas, senior scientific advisor bij het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, een presentatie over in hoeverre de Benelux in de toekomst kan voldoen aan de richtsnoeren van de WHO. Hij lichtte toe dat de Benelux een netto-exporteur van luchtverontreiniging is, maar ook dat de drie Benelux-landen het probleem niet alleen kunnen oplossen. Daarom zijn er maatregelen nodig op verschillende schaalniveaus. Op Europees niveau moeten emissienormen en plafonds worden geïmplementeerd, naast belastingen en subsidies op nationaal niveau, en vergunningen en lage-emissiezones op stedelijk niveau. Het is belangrijk te streven naar meer samenhang en synergie binnen het beleid.

Na de inzichtelijke presentatie van de heer Maas deelden de panelleden hun belangrijkste boodschappen. Marieke Schouten van het Comité van de Regio's stelde dat burgers moeten worden betrokken bij het beleid inzake luchtkwaliteit, omdat gezondheidskwesties belangrijk zijn voor burgers. Zij benadrukte ook dat we niet moeten kijken naar alternatieven voor fossiele brandstoffen enz., maar dat we anders moeten gaan denken over hoe onze samenleving eigenlijk functioneert. Alberto González Ortiz van het Europees Milieuagentschap toonde aan hoe belangrijk het is te focussen op gezondheid, vooral omdat de Benelux-landen een grote invloed hebben op de luchtkwaliteit. Hij liet ook zien wat de voordelen zijn als de richtsnoeren van de WHO worden gehaald, aangezien dit zal leiden tot minder voortijdige sterfgevallen. Tot slot stelde hij dat aandacht moet worden besteed aan de ongelijke verdeling van de sterfte. Luchtverontreiniging treft landen met een lager BBP per hoofd van de bevolking veel meer en hetzelfde verschijnsel doet zich voor binnen landen en binnen steden. Sjoukje Faber van het Nederlandse Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat benadrukte dat we moeten streven naar het delen van kennis en goede praktijken binnen de Benelux over luchtkwaliteit en de gevolgen daarvan voor de gezondheid, teneinde metingen effectiever op te zetten en uit te voeren. Overheden, steden en organisaties kunnen nog veel leren van hoe problemen in andere landen worden aangepakt – en soms opgelost.

Michiel Van Peteghem van de Vlaamse Milieumaatschappij verklaarde dat er nu een momentum is om actie te ondernemen en een ambitieus beleid tot stand te brengen. Ook benadrukte hij het belang van gemeenten, aangezien zij de bestuurders van de openbare ruimte zijn en de instrumenten hebben om daadwerkelijk iets te veranderen. Bram van den Groenendaal (politiek assistent van Europarlementslid Bas Eickhout) wees erop dat de EU een actieve rol moet spelen in de aanpak van luchtverontreiniging, naast meer lokaal beleid, en dat de EU-richtsnoeren moeten worden aangevuld met sectoraal beleid.

In het algemeen was het panel het erover eens dat de Benelux-landen zich ambitieus moeten opstellen op het gebied van het luchtkwaliteitsbeleid, moeten streven naar beleidscoherentie en zich moeten inzetten voor meer samenwerking.

Michiel Van Peteghem

Head of Department : Air Quality & Human Resources, Vlaamse Milieumaatschappij

Sjoukje Faber

Wvd. MT-lid luchtkwaliteit en plv. hoofd leefomgeving, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Alberto González Ortiz

Europees Milieuagentschap

Marieke Schouten

Wethouder gemeente Nieuwegein, lid van het Comité van de Regio's

Rob Maas

Senior scientific advisor bij het RIVM

Bram van den Groenendaal

Politiek assistent van Euro-parlementslid Bas Eickhout

Parallelsessies

Parallele sessie – Houtstook

De belangrijkste conclusie van deze sessie was dat er nog steeds een discussie aan de gang is over particuliere houtstook, maar dat er gezondheidswinst kan worden geboekt door maatregelen te nemen en het bewustzijn te bevorderen. Zonder houtstook volledig uit te faseren of te verbieden, kunnen we gezondheidswinst behalen door het publiek bewust te maken en meer technische oplossingen te introduceren, onder andere via de richtlijn inzake ecologisch ontwerp.

Parallele sessie – Niet voor de weg bestemde mobiele machines

Deze sessie ging met name over emissiearme en emissieloze bouwprogramma's en over de binnenvaart. Wat emissiearme en emissieloze bouwprogramma's betreft, is het belangrijk om deze op een slimme manier te subsidiëren, zodat er minder luchtvervuiling wordt veroorzaakt. Wat de binnenvaart betreft, zijn er strengere normen nodig om de scheepvaart schoner te maken. Al met al zou het een waardevolle stap zijn als de Europese Commissie zou werken aan een herziening van de geldende wetgeving inzake niet voor de weg bestemde mobiele machines, om de introductie te ondersteunen van scheepsmotoren die aan strengere emissienormen voldoen.

Parallele sessie – Informatievoorziening/betrokkenheid publiek

De discussie tijdens deze sessie ging vooral over burgerwetenschap: burgers betrekken bij het meten van de luchtkwaliteit door gebruik te maken van goedkope apparatuur om zo het meetnet uit te breiden. Het gebruik van passieve diffusiebuisjes voor NO₂ en lokale bemonsteringsapparaten voor PM_{2,5} zou als voordelen hebben dat de resolutie van luchtverontreinigingskaarten wordt verhoogd en dat burgers bewuster worden gemaakt en hun gedrag veranderen. Op die manier kunnen burgers rechtstreeks worden betrokken en kunnen uit de gegevens nieuwe conclusies worden getrokken. Vandaag is altijd toezicht nodig op passieve diffusiebuisjes en lokale bemonsteringsapparaten om ervoor te zorgen dat de kwaliteit consistent is en aan de eisen voldoet. In de toekomst zouden deze sensoren echter van veel betere kwaliteit kunnen zijn, zodat we vrij betrouwbare gegevens kunnen ontvangen van goedkope bemonsteringsapparaten.

Plenaire afsluiting

Ter afsluiting van de conferentie werden negen aanbevelingen geformuleerd:

1. Deze conferentie AIR-HEALTH bewijst dat intensievere samenwerking in Benelux-verband onmiskenbare voordelen heeft voor een succesvol luchtkwaliteitsbeleid op korte en lange termijn.
2. Een aanzienlijke gezondheidswinst moet het belangrijkste resultaat zijn van de aanstaande herziening van de richtlijn inzake de luchtkwaliteit: voor de gemiddelde bevolking in het algemeen en, indien mogelijk, ook voor specifieke kwetsbare groepen.
3. Dit betekent dat naast de grenswaarden voor de luchtkwaliteit een of meer aanvullende – bij voorkeur verplichte – mechanismen zouden kunnen worden ingevoerd om een betere luchtkwaliteit te bereiken. Ook zou een verdere verbetering van de gezondheid kunnen worden bereikt in bepaalde geografische gebieden waar de luchtkwaliteit reeds in overeenstemming is met de grenswaarden voor de luchtkwaliteit.
4. Daarnaast dienen de lokale en regionale overheden zich te concentreren op specifieke dichtbevolkte gebieden met hoge concentraties luchtverontreiniging (zwarte vlekken).
5. Vanuit gezondheidsoogpunt is het van groot belang dat ook de concentraties van secundair fijnstof worden teruggedrongen. Veehouderijen spelen hierbij een belangrijke rol. Stikstofoxiden en ammoniak kunnen immers secundair fijnstof vormen en de emissies daarvan moeten dan ook met voorrang worden verminderd. Daarnaast moet meer aandacht worden besteed aan de verdere reductie van ultrafijnstof en andere zeer zorgwekkende stoffen.
6. Verscheidene andere bronnen/sectoren verdienen bijzondere aandacht als het gaat om de vermindering van emissies:
 - Houtstook voor huisverwarming.
 - Emissies van niet voor de weg bestemde mobiele machines en van de zeevaart.
 - Ruimtelijke ordening van steden, infrastructuur en voorstedelijke en plattelandsgebieden.

7. De Benelux-landen exporteren en importeren luchtverontreiniging naar en van elkaar. Het is daarom van belang om gezamenlijk de emissies en daarmee de grensoverschrijdende luchtverontreiniging terug te dringen. De EU-bronmaatregelen spelen daarbij een cruciale rol, naast de volledige implementatie van de richtlijn inzake industriële emissies. De Benelux heeft ook veel baat bij ambitieuze Euro 7-normen voor het wegvervoer en een snellere elektrificatie van het voertuigpark. De Benelux-landen moeten op dit gebied ambitieus zijn.

8. Ook ander beleid, zoals op het gebied van klimaat- en biodiversiteitsbescherming, kan bijdragen tot schonere lucht. Naast lopend onderzoek om sterkere synergieën met andere beleidsterreinen mogelijk te maken, voert het Nederlandse onderzoeksinstituut RIVM onderzoek uit naar de relatie tussen luchtverontreinigende stoffen en de kwetsbaarheid voor diverse infectieziekten, met name COVID-19.

9. In overeenstemming met de politieke verklaring dient de Benelux op alle vandaag genoemde punten verdere initiatieven te nemen ter ondersteuning van de toekomstige beleidsvorming, door de uitkomsten en resultaten breed toegankelijk te maken via de geëigende nationale en regionale kanalen.

In zijn slotwoord benadrukte Frans Weekers, adjunct-secretaris-generaal van de Benelux Unie, dat de Benelux luchtkwaliteit hoog op de agenda moet zetten en houden, de krachten binnen de EU moet bundelen, op Europees niveau een voortrekkersrol moet spelen en de gewone burger bewust moet maken van de effecten van luchtkwaliteit op zijn individuele gezondheid.

In Nederland werken gemeenten, provincies en Rijk via het Schone Lucht Akkoord samen aan een permanente verbetering van de luchtkwaliteit. Meer informatie hierover is te vinden op schoneluchtakkoord.nl

Frans Weekers
*Adjunct-secretaris-generaal
van de Benelux Unie*

The background of the entire page is a photograph of a large conference room. Numerous people are seated at long tables, working on laptops. The room has large windows on the left side, and a Benelux banner is visible in the background. A blue geometric overlay is present on the right side of the image.

BENELUX CONFÉRENTIE AIR / HEALTH

BRUSSEL 23.03.2022

IN SAMENWERKING MET

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat